

سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین فلاح مسؤول حوزه نمایندگی ولی فقیه

به مناسبت هفته عفاف و حجاب

موضوع: حجاب و عفاف در رفتار

* حجاب و عفاف در رفتار براساس آیات قرآن کریم:

سوره نور آیه «۳۱»:

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ...

به زنان با ایمان بگو چشم‌های خود را (از نگاه هوس‌آلود) فروگیرند و دامن خویش را از ارتکاب به فحشاء حفظ کنند... در این آیه به زنان دستور می‌دهد تا مراقب نگاه‌ها و عفت خویش باشند و از آنها مراقبت کنند و مانع انجام معصیت از این طریق شوند. دستور به حجاب و عفاف و پرهیز از گناه تنها مختص زنان نیست بلکه مردان هم موظف به رعایت حجاب و عفاف هستند.

نور آیه «۳۰»

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

به مؤمنان بگو چشم‌های خود را (از نگاه به نامحرم‌ان) فروگیرند، و عفاف خود را حفظ کنند؛ این برای آنان پاکیزه‌تر است؛ خداوند از آنچه انجام می‌دهید آگاه است!

تزکیه و پاکی مرد و زن در گرو عمل به دستورات الهی، اجتناب از گناه و حفظ عفت است.

سوره قصص آیه «۲۵»:

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَفَيْتَ لَنَا...

«پس از مدتی یکی از آن دو (زن) به سراغ او (موسی) آمد در حالی که با نهایت حیاء گام برمی‌داشت، گفت: پدرم از تو دعوت می‌کند تا مزد آب دادن (به گوسفندان) را که برای ما انجام دادی به تو بپردازد...»

در داستان حضرت موسی که بخاطر توطئه فرعونیان که قصد قتل او را کرده بودند به شهر مدین روانه شد آمده است او در مدین به چاه آبی رسید که چوپانان مشغول آب دادن به گوسفندان خود بودند اما دو دختر به همراه گوسفندان خود با فاصله‌ی دور از چاه آب ایستاده بودند و وقتی حضرت موسی قضیه را جویا شد گفتند چون مردان نامحرم در کنار آب هستند و نمی‌خواهیم اختلاطی بین ما شکل بگیرد، منتظر مانده‌ایم تا آنان بروند؛ سپس ما به گوسفندان خود آب بدهیم. حضرت موسی از چاه آب کشید و گوسفندان آن دو دختر را سیراب کرد... سپس زیر سایه‌ی درختی به استراحت پرداخت. آنان پس از بازگشت به منزل، داستان را برای پدرشان (حضرت شعیب) بازگو کردند. حضرت شعیب به یکی از دخترانش فرمود تا آن جوان را به منزل دعوت کند. آن دختر در حالی که با نهایت حیاء گام برمی‌داشت به حضور حضرت موسی رسید و گفت پدرم تو را دعوت کرده تا مزد آب دادن به گوسفندان را به تو بپردازد.

نکات این آیه:

* حیاء برجسته‌ترین صفات و کمالات زن است

لذا دختران شعیب در اجتماع حضور دارند ولی در آب دادن به گوسفندان منتظر می‌مانند تا چوپانان مرد بروند سپس آنها به گوسفندان‌شان آب بدهند تا حتی کوچک‌ترین اختلاطی بین آنان و مردان نامحرم صورت نگیرد.

همچنین زن باید در کمال حیا و عفت باشد، حتی گام‌ها و راه رفتن‌ها هم باید عفتمند و سرشار از حیا بوده باشد. لذا دعوت کردن او از حضرت موسی در نهایت حیا و عفت بود. مماثلت نیز که درس دیگری است در برخورد نامحرم با یکدیگر، در آیه رعایت شده است. دختر حضرت شعیب وقتی به موسی رسید نگفت از تو دعوت می‌کنم تا به منزل ما بیایی! بلکه گفت پدرم از تو دعوت نمود. لذا مرد باید مرد را دعوت کند و زن باید زن را تا مماثلت رعایت شود. پس زن نامحرم نمیتواند مرد نامحرم را دعوت کند و بالعکس. بنابراین، حیا و عفت اصل مهمی در جهت حضور زن در اجتماع می‌باشد که همواره باید مراعات شود.

قرآن کریم عفت و حیا را اصل مهمی در دادوستد با زنان می‌داند:

سوره احزاب آیه «۵۳»:

وَ إِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَ قُلُوبِهِنَّ

اگر از آنان (همسران پیامبر) چیزی از وسایل زندگی می‌خواهید از پشت پرده بخواهید این کار برای پاک‌ی دل‌های شما و آنان بهتر است.

حتی مؤمنین هم باید رعایت کنند و از پشت پرده حجاب با نامحرمان مراوده داشته باشند. نگاه بدون چهارچوب نامحرمان به یکدیگر در دل هر دو طرف تاثیر می‌گذارد و آنچه که می‌تواند گرایش قلبی را مهیار کند و موجب پاک‌دلی بشود رعایت تقوا و حدود شرعی زن و مرد است که در قالب عفاف و حجاب تعریف می‌شود که هم برای مرد و هم برای زن مفید است.

* تقسیم بندی وظایف زن و مرد در اجتماع از منظر اسلام:

اسلام اولویت کاری برای زن را اداره‌ی خانواده، همسر داری و تربیت فرزندان می‌داند و فعالیت‌ها و کارهای در اجتماع را بر عهده مرد قرار داده است. لذا این تقسیم‌بندی مطابق فطرت زن و مرد می‌باشد. وظیفه‌ی مرد تأمین هزینه‌های خانواده و کار و تلاش است و وظیفه‌ی زن، همسر داری، اداره‌ی امور داخلی خانواده و تربیت فرزندان به‌عنوان مردان و زنان آینده است. ناز نظر ارزشی، وظیفه‌ی زن نه تنها کم‌ارزش نیست بلکه از جهات مختلفی دارای بار ارزشی بالاتر و والاتر است. از دامن زن مرد به معراج می‌رود لذا قرآن کریم حضور زن در اجتماع را در حد ضرورت و با رعایت حجاب، عفت و حیا دانسته است.

احزاب آیه «۳۳»:

وَ قَرْنَ فِی بُیُوتِكُنَّ وَ لَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِیَّةِ الْأُولَىٰ ۚ

در خانه‌های خود بمانید، و همچون دوران جاهلیت نخستین (در میان مردم) ظاهر نشوید.

نکات آیه:

ماده (تَبَرَّجْ) از (برج) است و به معنای خودنمایی است. اسلام، حضور زن در اجتماع را در جهت خودنمایی ممنوع می‌داند.

تعبیر جاهلیت اولی:

آیه می‌گوید؛ مانند جاهلیت اولی^۱ که زنان جلوه‌گری می‌کردند شما جلوه‌گری نکنید.

جلوه‌گری زن و پرسه زدن و رفت و آمد بیهوده او در اجتماع و اختلاط او با نامحرمان در واقع نوعی جاهلیت محسوب می‌شود. مقصود از جاهلیت نخستین (اولی): مراد از جاهلیت نخستین، جاهلیت قبل از اسلام است که زنان حضور غیر ضروری و صرف خودنمایی در اجتماع داشتند.

قید اولی^۱:

بر اساس قید (اولی) می‌توان فهمید که ما جاهلیت دیگری در پیش داریم که آن جاهلیت (آخری^۲) است که در آخرالزمان شکل می‌گیرد.

امام محمدباقر علیه‌السلام فرمود:

«به زودی جاهلیت دیگری شکل می‌گیرد که غیر از جاهلیت اولی است»

لذا جاهلیت آخری بدتر و خطرناک‌تر از جاهلیت اولیٰ می‌باشد. جاهلیت اولیٰ براساس جهل بشر بود اما جاهلیت آخری بر اساس علم و آگاهی بشر است. در جاهلیت اولیٰ، قتل و آدم‌کشی، دزدی و راهزنی، زنده به گور کردن دختران، فساد و زنا، رباخواری و... بود! اما در جاهلیت آخری، سقط جنین (قتل هم دختر و هم پسر)، کشتار دسته‌جمعی و میلیونی به وسیله‌ی سلاح‌های کشتار جمعی، استعمار و استثمار کشورهای ضعیف و غارت اموال ملت‌ها، اختلاس‌های هنگفت و همجنس‌گرایی قانونی از مظاهر این دوره‌ی وحشتناک است. (لذا جاهلیت آخری بدتر و خطرناک‌تر از جاهلیت اولیٰ می‌باشد) عجیب این است که تمام این مظاهر فساد با وجود هزاران دانشگاه و مراکز علمی صورت می‌گیرد. اگر در جاهلیت اولیٰ فسق و فجور بود، قتل و غارت بود... بخاطر عدم تعلیم و تعلّم و عدم آگاهی بود اما امروزه علی‌رغم این همه مراکز علمی، بشر عالمّاً و عامداً به فساد روی آورده است! قرآن کریم زنان را از حضور در اجتماع به صورت تبرّج جاهلیت اولیٰ (جلوه‌گری و خودنمایی) نهی کرده است. لذا تأکید و هدف قرآن کریم این است که جامعه بشری به بلوغی برسد که انسان به طهارت، پاکدامنی، تقوا و تزکیه نفس نایل شود.